

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดที่รัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก



ร้อยตำรวจเอก สุเทพ ลุนหาล้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-7071-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22440677

DETERMINATION OF COMPENSATION BY COURT IN STATE LIABILITY TO THIRD PERSON

Police Captain Suthep Loonlar

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws programme in Laws

Faculty of Law

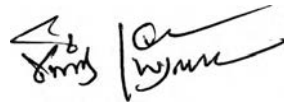
Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-7071-5

481896

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทิชย์ โสติดิพันธุ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ร่วมสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ต่อมาได้เสียชีวิตก่อนที่จะลงลายมือชื่อ
ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงบันทึกไว้เป็นสำคัญ



ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉันทิชย์ โสติดิพันธุ์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

ร้อยตำรวจเอก สุเทพ ลุนห้ำ. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดที่รัฐต้องรับผิดชอบ
 ต่อบุคคลภายนอก.DETERMINATION OF COMPENSATION BY COURT IN STATE
 LIABILITY TO THIRD PERSON อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.ฉันทิชย์ โสทธิพันธุ์
 อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.บุญอนันต์ วรรณพานิชย์ จำนวน 234 หน้า
 ISBN 974-17-7017-5

หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดที่รัฐต้องรับผิดชอบต่อ
 บุคคลภายนอกไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้อย่างแจ่มชัด มีเพียงที่ปรากฏในประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม กรณีนี้อาจกล่าวได้ว่า ค่าสินไหมทดแทนต้อง
 ชดใช้ตามความเสียหายที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้กลับคืนสู่สถานะเดิมเสมือนไม่มีการกระทำ
 ละเมิด ดังนั้น ค่าสินไหมทดแทนจึงต้องสามารถพิสูจน์ได้ ไม่มีลักษณะที่เป็นการแสวงหา
 กำไรจากความเสียหาย และต้องไม่ซ้ำซ้อนกับความเสียหายประเภทเดียวกัน จากการศึกษา
 แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองพบว่า การกำหนดค่าสินไหมทดแทนได้คำนึงถึงหลักทั่วไป
 ดังกล่าว และในคำพิพากษาหลายเรื่องได้อ้างอิงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัยในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ทั้งนี้ โดยมีกรอบในทางวิธีพิจารณาคือ หลักการ
 ไม่พิพากษาหรือมีคำสั่งเกินคำขอ กรณีความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้นั้น
 ต้องกำหนดตามความเสียหายที่แท้จริงเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ ซึ่งยังครอบคลุมไปถึงความ
 เสียหายที่คาดหมายได้อย่างแน่ชัดว่าจะได้รับด้วย ส่วนกรณีที่เป็นความเสียหายที่ไม่
 สามารถคำนวณเป็นเงินได้ โดยสภาพทำให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนทำได้ในจำนวนที่
 ไม่นแน่นอน ศาลจึงต้องอาศัยหลักทั่วไป โดยพิจารณาตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่ง
 ละเมิด รวมทั้งยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ฐานะบุคคล ครอบครัว
 ตำแหน่งหน้าที่การงานหรืออาชีพ เป็นต้น

ภาควิชา นิติศาสตร์
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2548

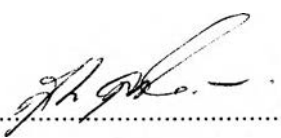
ลายมือชื่อนิสิต ร.ต.อ. สุเทพ ลุนห้ำ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4586120434 : MAJOR LAW

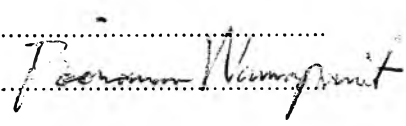
KEY WORD: DETERMINATION / COMPENSATION / COURT / STATE LIABILITY / THIRD PERSON

POLICE CAPTAIN SUTHEP LOONLAR : (DETERMINATION OF COMPENSATION BY COURT IN STATE LIABILITY TO THIRD PERSON) THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR CHANTICH SOPTTTHIBANDHU,Ph.d, THESIS CO-ADVISOR : BOONANAN WANNAPANIT,Ph.d, 234 pp. ISBN : 974-17-7071-5.

Rules and regulations to determine compensation in liability cases, besides those provided in the Civil and Commercial code, are not specifically mentioned in any existing law. According to general principle, compensation shall be paid in accordance with actual damage so that its original state will be fully recovered as if no act of liability had ever occurred, while no profit shall be gained from said damage. In addition, the damage shall be verifiable and shall not be redundant in kind. In studying the Administrative Court's jurisprudence, the research find that the Court bases its rulings on a general principle and several sentences also show that the Court apply or refer explicitly to the Civil and Commercial Code. On the other hand, the procedural rule "ultra petita" must be respected. In case of pecuniary damage, the compensation shall be determined according to actual damage, including evident damage from which the aggrieved or injured party expects to suffer. For the non-pecuniary damage, the Court refers its rulings for cases to a general principle with discretion in accordance with circumstances and gravity of the liability. Furthermore, the Court shall take into consideration other relevant factors such as personal conditions, family background, professional or career status, and so forth.

Department.....LAW..... Student's signature.....

Field of study....LAW..... Advisor's signature.....

Academic year 2005..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

งานเขียนทางวิชาการเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ต้องทุ่มเทกำลังความคิดและแรงงานกายเพื่อให้งานบรรลุผล แม้ว่าจะงานดังกล่าวจะเป็นงานที่ยุ่งยากสำหรับผู้เขียน แต่ด้วยความเมตตากรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทิชย์ โสทธิพันธุ์ ที่กรุณา ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้แนวคิดและเอาใจใส่สอบถามความคืบหน้าอยู่เสมอ จนกระทั่งผู้เขียนได้สอบวิทยานิพนธ์ และอยู่ในระหว่างปรับแก้วิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ได้เสียชีวิตอย่างกะทันหัน ยิ่งความโศกเศร้าเสียใจและบั่นทอนกำลังใจผู้เขียนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ ดร.บุญอนันต์ วรรณพานิชย์ ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมมาตั้งแต่ต้น ได้รับภาระดังกล่าวโดยได้ให้แนวคิด เนื้อหาสาระและวิธีการเขียนให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ทั้งยังได้คอยสั่งสอนหลักกฎหมายมหาชน เทคนิคการทำงานในหน้าที่และงานเขียนทางวิชาการให้ผู้เขียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ต้องกราบขอพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์ ท่านประธานกรรมการที่คอยสอบถามปัญหาการเขียนวิทยานิพนธ์แก่ศิษย์ ตลอดจนจนอาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการและให้ข้อเสนอแนะในการเขียนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปจึงขอกราบขอพระคุณไว้ ณ ที่นี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากจะยังมีข้อที่ไม่สมบูรณ์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณงามความดีในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนมอบให้แก่ “คุณปู่และคุณบิดามารดา” ซึ่งได้สั่งสอนอบรมและให้กำลังใจผู้เขียนมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง.....	4
1.หลักความรับผิดชอบของรัฐ.....	4
1.1 พัฒนาการหลักความรับผิดชอบของรัฐ.....	4
1.1.1 ความรับผิดชอบของรัฐในระบบกฎหมายฝรั่งเศส.....	5
1.1.2 ความรับผิดชอบของรัฐในระบบกฎหมายไทย.....	9
1.2 ความหมายความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง.....	19
1.2.1 ทฤษฎีความรับผิดชอบอันเนื่องจากการเสี่ยงภัย.....	19
1.2.2 ทฤษฎีความรับผิดชอบอันเนื่องจากการกระทำผิด.....	20
1.3 ลักษณะการกระทำที่ฝ่ายปกครองต้องรับผิดชอบ.....	21
1.3.1 ลักษณะการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่ายปกครอง ต้องรับผิดชอบในประเทศฝรั่งเศส.....	22
1.3.1.1 ความรับผิดชอบส่วนตัวของเจ้าหน้าที่.....	22
1.3.1.2 ความรับผิดชอบของหน่วยงาน.....	24
1.3.1.3 ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน.....	27

1.3.2 ลักษณะการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่ายปกครอง ต้องรับผิดชอบในประเทศไทย.....	29
1.3.2.1 ความรับผิดชอบส่วนตัวของเจ้าหน้าที่.....	31
1.3.2.2 ความรับผิดชอบของหน่วยงาน	33
1.3.2.3 ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน..	37
2. หลักการเยียวยาความเสียหาย.....	38
2.1 ความหมายหลักการเยียวยาความเสียหาย.....	38
2.2 ลักษณะและวิธีการเยียวยาความเสียหาย	40
2.2.1 ลักษณะทั่วไปของความเสียหายที่จะได้รับ การเยียวยาในระบบกฎหมายฝรั่งเศส	43
2.2.2 ลักษณะทั่วไปของความเสียหายที่จะได้รับ การเยียวยาในระบบกฎหมายไทย	55
3. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดที่รัฐต้อง รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในประเทศฝรั่งเศส.....	63
3.1 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภทความเสียหายต่อชีวิต....	64
3.2 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภทความเสียหาย ต่อร่างกายหรืออนามัย.....	70
3.3 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภทความเสียหายต่อ สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิอื่น.....	74
3.4 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภทความเสียหาย ต่อทรัพย์สิน.....	78
4. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดที่รัฐต้อง รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกของไทย.....	86
4.1 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของศาลยุติธรรม.....	86
4.1.1 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท ความเสียหายต่อชีวิต.....	87
4.1.1.1 ค่าปลงศพ.....	88
4.1.1.2 ค่าใช้จ่ายอันจำเป็น.....	90
4.1.1.3 ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย.....	92

4.1.1.4 ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย	
เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงาน.....	95
4.1.1.5 ค่าขาดไร้อุปการะ.....	97
4.1.1.6 ค่าขาดแรงงาน.....	104
4.1.2 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย.....	108
4.1.2.1 ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป.....	109
4.1.2.2 ค่าเสียความสามารถประกอบกิจการงาน.....	115
4.1.2.3 ค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอก.....	122
4.1.2.4 ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน.....	123
4.1.3 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อเสรีภาพ.....	126
4.1.4 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อชื่อเสียง.....	127
4.1.5 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อทรัพย์สิน.....	131
4.1.5 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อสิทธิหรืออย่างหนึ่งอย่างใด.....	138
4.2 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของศาลปกครอง.....	139
4.2.1 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อชีวิต.....	139
4.2.1.1 ค่าปลงศพ.....	139
4.2.1.2 ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย.....	140
4.2.1.3 ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย.....	141
4.2.1.4 ค่าขาดไร้อุปการะ.....	142
4.2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท	
ความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย.....	142
4.2.2.1 ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสีย.....	142
4.2.2.2 ค่าเสียความสามารถประกอบกิจการงาน.....	146
4.2.2.3 ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน.....	147

4.2.3	หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท ความเสียหายต่อเสรีภาพ.....	149
4.2.4	หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท ความเสียหายต่อชื่อเสียง.....	149
4.2.5	หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท ความเสียหายต่อทรัพย์สิน.....	150
4.2.6	หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนประเภท ความเสียหายต่อสิทธิหรืออย่างหนึ่งอย่างใด.....	165
5.	วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทน	
	ในคดีละเมิดที่รัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอก.....	170
5.1	การกำหนดความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้.....	170
5.1.1	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อชีวิต.....	170
5.1.1.1	ปัญหาการกำหนดค่าปลงศพ.....	170
5.1.1.2	ปัญหาการกำหนดค่าใช้จ่ายอันจำเป็น.....	172
5.1.1.3	ปัญหาการกำหนดค่าขาดประโยชน์ ทำมาหาได้ก่อนตาย.....	174
5.1.1.4	ปัญหาการกำหนดค่าขาดไร้อุปการะ.....	175
5.1.2	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย.....	178
5.1.2.1	ปัญหาการกำหนดค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป.....	178
5.1.2.2	ปัญหาการกำหนดค่าเสียความสามารถ ในการประกอบกิจการงาน.....	183
5.1.3	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายทรัพย์สิน.....	185
5.1.3.1	ปัญหาการกำหนดค่าขาดกำไร.....	186
5.1.3.2	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายอันเกิด จากการยกเลิกสัญญาประกวดราคา.....	189
5.2	การกำหนดความเสียหายที่ไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้.....	196
5.2.1	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย.....	196
5.2.1.1	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นที่มีใช้ตัวเงิน.....	196
5.2.2	ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อเสรีภาพ.....	199

5.2.3 ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อชื่อเสียง.....	199
5.2.3.1 ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อชื่อเสียงกรณีที่ทำให้ขาดรายได้.....	200
5.3 ปัญหาการกำหนดค่าเสียหายในกรณีอื่น.....	201
5.3.1 ปัญหากรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะในการกำหนดค่าเสียหายในคดีปกครอง.....	202
5.3.2 ปัญหาการปรับใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในคดีปกครอง.....	204
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	207
6.1 บทสรุป.....	207
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	209
รายงานการอ้างอิง	221
ภาคผนวก	219
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	234